

JAN LEBBINCK (3)

Naar alle waarschijnlijkheid was de rechtspraak vroeger veel sneller dan nu. Of het kwam omdat er veel minder misdaden werden gepleegd of omdat de rechters veel voortvarender tewerk gingen dan nu, we weten het niet. Wel weten we dat Jan herhaaldelijk voor de Rechtbank moest verschijnen om na veroordeling vrijwel direct daarna in detentie te moeten. Mogelijk werd ter vervanging een geldboete opgelegd, maar hij had waarschijnlijk nooit iets in z'n portemonnee zitten. Taakstraffen bestonden toen nog niet dus dan bleef er niet veel meer over dan te gaan "brommen."

Jan had een behoorlijke staat van dienst waar het opgesloten zitten betrof: Voor het eerst zat hij vast in 1902, op 23-jarige leeftijd. Hij krijgt dan zijn eerste gevangenisstraf voor het binnendringen van de schuur van landbouwer Van Wesemael uit Hengstdijk, waar we al eerder melding van maakten.

In 1905 zit hij opnieuw vast in Goes, nu voor diefstal bij H. Langenberg uit Nieuw Namen. Wat hij ontvreemd heeft wordt niet vermeld. Het vergrijp is dan blijkbaar al wat zwaarder, en daarmee ook zijn straf: 6 maanden. Dat jaar zit hij ook nog een tijdje in Middelburg.

Maar daar bleef het niet bij. In 1913 en 1915 mag hij opnieuw gaan zitten. Bij zijn laatste veroordeling in 1915 wordt hij voor 6 maanden geplaatst in een Rijkswerkinrichting. Dat was een soort strafkamp waar landlopers en bedelaars werden opgesloten en verplicht tewerk werden gesteld. In Nederland bevond zich er een in Veenhuizen, in België in Mortsels, Merksplas bij Antwerpen en Wortel..

Na zijn vrijlating keerde hij weer terug naar onze streek, waarna hij vrijwel direct opnieuw in de fout ging: in 1917 zat hij weer tot twee keer toe voor langere tijd vast, onder andere voor diefstal bij Louisa Rozier-Trompe uit Stoppeldijk.

Ook in 1920 (diefstal bij J. de Blok, Stoppeldijk) en 1921 moest Jan worden opgesloten, maar het jaar 1922 spande wel de kroon: in totaal 5 keer werd hij in hechtenis genomen wat blijkbaar ook voor de Rechtbank een beetje te gortig was. Hij werd tot 3 jaar veroordeeld en opgesloten in de Rijkswerkinrichting in Veenhuizen, waar hij elke dag (niet vrijwillig) moest werken.

Ondanks dat langdurig verblijf was hij het in de fout gaan nog niet verleerd. In 1927, 1928 (2x) en in 1929 (4x) was het opnieuw raak. Naar alle waarschijnlijkheid wat kleinere vergrijpen waarvoor straffen van een week tot 6 maanden werden opgelegd, welke hij voornamelijk in de gevangenis van Goes en Middelburg moest uitzitten.

Daarna bezorgde hij, voor zover bekend, de Rechtbank eigenlijk geen werk meer. Jan is dan inmiddels de 50 gepasseerd maar leidt nog steeds een

zwerfend bestaan. Mogelijk heeft hij dan een dusdanig netwerk van adressen opgebouwd waar hij nu en dan een slaapplek en wat te eten krijgt, dat vergrijpen als diefstal niet meer nodig zijn om te overleven.

't Gesticht (de gevangenis) in Veenhuizen

Met dank aan Phons Bax (De Rondgangers), Huub Stals, het Zeeuws archief en Jurgen Kriekaert